

OSNOVANO 1969.

KVADRILJA

KULTURNO UMJETNIČKO DRUŠTVO
TROGIR - HRVATSKA

ZAPISNIK

OKRUGLI STOL – TROGIRSKA NOŠNJA

19. travnja 2024.

Prostor KUD-a KVADRILJA, Trogir, Čiovo, Obala kralja
Zvonimira 11

Počelo u 11 sati

Moderator: dr. sc. Danka Radić

Preliminarni projekt za istraživanje

Prisutni: članovi KUD-a Kvadrilja: Zorana Miše, Ivana Curavić, Perina Vukman, Ljiljana Radun, Silvana Rinčić, Dragica Civadelić, Rosanda Katić, Jerko Jakšić, Danka Radić, Biljana Krstulović, plesna voditeljica Marica Tadin; dr. sc. Jadran Kale, etnolog (Muzej grada Šibenika i Odjel etnologije i kulturne antropologije Sveučilišta u Zadru), Sanja Ivančić, muzejska savjetnica (Etnografski muzej Split), Sanja Acalija, muzejska savjetnica (Muzej grada Kaštela), dr. sc. Fani Celio Cega i Maja Maljković, ravnateljica i mag. comm. viša voditeljica odnosa s javnošću (Muzej grada Trogira), Mario i Anita Galić, modni kreatori, Boris Burić-Gena, hrvatski krojač i poduzetnik, vlasnik brenda Gena, poznat po izradi tradicionalnih dalmatinskih veštita, Nela Martinčić, modna kreatorica proizvoda visoke mode prepoznatljiva stila i vrhunske zanatske izrade s elementima hrvatske etno baštine (zlatovez, filigranski rad,

KVADRILJA

KULTURNO UMJETNIČKO DRUŠTVO
TROGIR - HRVATSKA

OSNOVANO 1969.

kukičani alamari) i Marija Seka Rožić, flautistica u Narodnoj glazbi Trogir, ljubiteljica tradicijske nošnje, Antonija Mihovilović, povjesničarka umjetnosti i Maja Galić, konzervatorica (Grad Solin)

Nakon što je predsjednik KUD-a Kvadrilja Jerko Jakšić pozdravio nazočne pojasnio je da je ovaj Okrugli stol u stvari neka vrsta savjetovanja po pitanju trogirске nošnje. Uvijek je iznenađen saznanjima koje dobije u razgovoru s ljudima. Tako primjerice saznaje o kapama, crnima za udovce, crvenima za momke, smeđima za oženjene, te o zemljoposjednicima koji su nosili određenu boju da bi nadničari znali tko je gazda. Upitne su i ženske frizure kao i điletini.

Otvarajući raspravu moderatorica Danka Radić je istaknula da se Trogirска kvadrilja pleše u trogirskoj narodnoj nošnji, a s obzirom da je Trogirска kvadrilja registrirana kao nematerijalno kulturno dobro Republike hrvatske, poželjno je definirati kako je ona izgledala u prošlosti. Za razliku od definirane splitske i kaštelanske nošnje trogirска još uvijek nije potpuno istražena. U tome nam mogu pomoći sačuvane fotografije Trogirки i Trogirana iz druge polovice XIX. i početka XX. stoljeća. Pripremila je i PP-prezentaciju s tim fotografijama.

Sanja Ivančić je upozorila da je malo artefakata trogirске nošnje u muzejskim materijalima.

Jadran Kale i Boris Burić Gena se bave trogirskim veštitom i pripremaju monografiju o tome. Ističu : prije svega kultura a onda estetika.

KVADRILJA

KULTURNO UMJETNIČKO DRUŠTVO
TROGIR - HRVATSKA

OSNOVANO 1969.

Jerko Jakšić je govorio o dostupnosti materijala za šivanje kroz povijest. Izbor uvjetuje tradiciju.

Danka Radić je predložila da se najprije raspravi o muškoj nošnji koja je za razliku od ženske manje-više definirana. Problem je postojanje điletina? boja kape? i postojanje marama? No iz priloženih fotografija vidljivo je da je điletin bio obavezan, marama također, a što se tiče boje kape to se ne može vidjeti na fotografijama jer su crno-bijele.

Sanja Ivančić je konstatirala da je điletin uvijek sastavni dio muške nošnje. Ne priča se o domaćoj već o kupovnoj tkanini. Ističe i da su jakne kratke.

Danka Radić je ukazala da je za definiranje nošnje važan vremenski okvir te da treba izbaciti isključivost po pripadnosti povijesnoj jezgri grada Trogira. Trogir je bio i predgrađe na Čiovu, a nekadašnjoj Trogirskoj komuni pripadali su Seget i Kaštela do Kaštel Lukšića (ostala su bila dio Splitske komune). Kaštelanska nošnja ima čipkasti veo, nađe se i u Trogiru, no vezano je za bogatiju odjevnu mogućnost.

Nela Martinčić je govorila o cijenama plemićke odjevne kombinacije u 17. stoljeću – primjerice vrijedila je kao jedna varoška kuća. Odjeća se dugo nosila – do raspadanja. To je bio razlog što se nije sačuvala.

Fani Celio Cega je istaknula da je početkom 20. stoljeća smeđa kapa bila radna, a crna svečana. No nemamo pisanog traga o tome.

KVADRILJA

KULTURNO UMJETNIČKO DRUŠTVO
TROGIR - HRVATSKA

OSNOVANO 1969.

Sanja Ivančić je govorila i o barijeri – jeziku – odnosno prijepisima dokumenata. Kaštelani su pokušali sve što su mogli i dobili su puno saznanja.

Mario Galić je ustvrdio da su điletini prisutni kao i kape u svim bojama i to od materijala – čoje.

Marija Seka Rožić, koja je na Okrugli stol došla odjevena u trogirsku narodnju nošnji i donijela neke originalne komade nošnje i fotografije iz obiteljskog albuma, rekla je da je njezin „dida“ imao tamnocrvenu kapu jer je bio Karmelićanin - nosio ju je „od sveca“ kao i košulju od „pištanje“.

Danka Radić je na osnovu ovih izlaganja i saznanja predložila da svaki plesač ima drugu boju kape.

Marica Tadin je govorila o nošnji u Katelima. Stariji i udovci u Kaštelima nisu plesali ako su nosili crnu kapu. U Kaštelima su muškarci obavezno imali điletine. No, plesači su radi preoblačenja izbacili điletin. Često vidimo muškarce s maramicom u džepu. Cure su im s balkona ili prozora bacale gariful i muški bi ga stavili u džepić. No treba razlikovati prošlost i sadašnjost.

Mario Galić je pojasnio da su u Trogiru žene murtilu bacale na muške. Jerko Jakšić je iznio da murtila u Trogiru nije bila poželjna jer se upotrebljavala za pokojnike. Jadran Kale je dodao da projiciramo prošlost po današnjim kriterijim. Đilet nije krojen kao seljački đilet. Primjerice u Zlarinu je došlo do situacije – zapleta. Pučani su postajali imućniji. Ne postoji uniformirana nošnja. Pravile su se uniformirane grupe.

KVADRILJA

KULTURNO UMJETNIČKO DRUŠTVO
TROGIR - HRVATSKA

OSNOVANO 1969.

Istaknuo je moć KUD-a Kvadrilje što zna što je očekuje. Nismo samo izvođači kulturne baštine, već je oblikujemo. Trebamo znati kada plešemo i za koga plešemo i koje razdoblje predstavljamo. Postoje studije, desetljeća su iza nas, prilagođavamo izvedbe i nastavljammo našu priču. Kape se čine sve iste, ali nisu, različite su. Kad gledate izdaleka one su sve iste. Nastup ima edukativnu moć. Onaj tko nosi nošnju ima svoju priču o dijelovima nošnje. Značajna je priča da su se odjevni predmeti reciklirali, prenosili s osobe na osobu za oblačenje.

Jerko se pitao možemo li mi sašiti kape koje imaju povijesni okvir?

Maja Maljković je odgovorila da su crvene kape prioritet jer su za svečane prigode, jer se tako i pleše u svečanim prilikama, Možemo li mi razlikovati svečane ili plesne nošnje koje bi trebalo razlikovati u zaleđu? Važna je i dužina jakne.

Pitanje je i za koje stoljeće želimo biti autentični (zaključak).

Jadran Kale navodi da po nošnji ispada da smo svi potomci plemića jer želimo tako izgledati.

Sanja Ivančić je istaknula da njihov KUD u Splitu ima iskustva s nošnjama, već su definirali svoj fundus nošnji. Mora se razlikovati materijale, izgled – umjesto čoje – to je pan (tkanina za kape). Teško je postići autentični izgled. Hlače nisu bile plitke (na kukovima) već visoko na struku. Od košulje se vidi samo kolet (vrat), a điletin je uzak.

KVADRILJA

KULTURNO UMJETNIČKO DRUŠTVO
TROGIR - HRVATSKA

OSNOVANO 1969.

Marija Rožić je pokazala svoju pregaču od brokata. Istaknula je da nikad nisu imali plise suknje. Dok je mlada plesala Kvadrilju nošnje su bile izvorne. Muški nisu imali điletin, kapa je bila crvena. Sjetila se, i gleda slike koje je donijela iz obiteljskog albuma – trojica su ipak imala điletin.

U zaključku za mušku nošnju još su uvijek ostale otvorene teme: điletin, kape i hlače.

Danka Radić je otvorila raspravu u svezi ženke nošnje.

Sanja Ivančić je rekla da je plisirana suknja postojala u nošnji Vinišća i Kaštela.

Danka Radić je plisiranu suknju svoje bake Mare Belas iz Arbanije poklonila Muzeju grada Trogira. Pri dnu je ukrašena plišanom trakom

Jadran Kale je istaknuo da su kape bile statusni simbol ali da ne pripadaju u svaku epohu, nego je to bio znak raspoznavanja vremena u koju svrhu se nabavljala. Pitanje je što je izvorno?

Jerko Jakšić je upitao: Iskačemo li iz povijesnih okvira?

Jadran Kale se nadovezao: Pitanje je kakve su se nošnje izlagale – jesu li bile prekrajane? Svako nabavljanje je priča o vremenu nastanka (govori o stvarnom životu čovjeka koji je to nosio).

Danka Radić je napomenula da bi trebalo sve te periode istražiti i prikazati.

KVADRILJA

KULTURNO UMJETNIČKO DRUŠTVO
TROGIR - HRVATSKA

OSNOVANO 1969.

Nela Martinčić koja je provela dosta vremena u arhivima i knjižnicama došla je do saznanja da je veštit nastao iz dišpeta. Od obične čoje bi se napravio veštit kod pučana. Prvi smo u svijetu po broju narodnih nošnji. Svako selo ima nešto drugačije. Bogatstvo je u različitosti.

Sanja Ivančić je istaknula da se stil ne usvaja tako lako. Nošnja se razvija do Drugoga svjetskog rata i postaje baština. Preoblači se u konfekciju. Ovaj naš bazen završava s prvim svjetskim ratom. Grupe slabo paze na kostimiranje. Postoji vrhunac, sredina i kraj stila.

Marica Tadin je dobila trogirsku nošnju od prabake. Mogla je provat ali ne u njoj plesat – mjesto joj je bilo u muzeju. Ne mpože se reći da je nešto tipično za neko mjesto. Moramo se fokusirati na ono što predstavljamo za određeno razdoblje. Ples, nošnja – točno za razdoblje koje predstavljamo.

Sanja Ivančić se nadovezala da treba razikovati tipologiju; razlika je u nijansama. Kad se nosi korpet, nosi se marama - klastron – jedini u gornjem dijelu / tri u jedno).

Imamo izbor - kostim se razvija različito. U jednom trenutku Trogir se odlučio u ovakvom obliku.

Marija Rožić je ispričala da su trogirski glazbari posjetili muzej u Splitu (koji?), te su po onome što su tamo vidjeli sašili nošnje u kojima sviraju.

Jadran Kale se nadovezao i da se vjenčani komplet u Zadru kopira. Ostali su bez izdašnosti varijanti. Pučka nošnja nije bila

KVADRILJA

KULTURNO UMJETNIČKO DRUŠTVO
TROGIR - HRVATSKA

OSNOVANO 1969.

za to da je plešu otmjeni plesovi.

Sanja Ivančić je postavila teoretsko pitanje: Može li se Kvadrilja plesati u nošnji iz epohe 17. stoljeća? Feudi su bili cirkulacijski kanal. Sela su bila ograničena. Nijedan crtač nije nacrtao trogirsku nošnju. Crtači su bili plaćeni, znači da je Trogir bio škrt. Neshvatljivo je da se to razdoblje nije dokumentiralo.

Danka Radić je istaknula da je ples Trogirski kvadrilja izašla iz plemićkih salona na ulicu. Trogir nije škrt, nego su crtači u Trogir uglavnom dolazili da bi crtali i slikali trogirski spomenike. Budući da se oko njih nalaze plemićka palače, uglavnom su se susretali s plemićima koji su se odijevali po francuskoj i talijanskoj modi onoga vremena. To je razlog što nemamo crteža trogirski nošnje.

Mario Galić je rekao da se moramo vratiti u vrijeme kad je Kvadrilja stigla u Trogir i nadalje.

Maja Maljković je postavila pitanje kako se KUD Kvadrilja odlučio za boje dječje nošnje?

Jadran Kale je konstatirao da se može naći dosta dokumentiranog materijala iz kojeg se može izvući rješenje.

Marija Rožić je objasnila da je berta bila od bijele do crvene / bordo, plave i zlatne boje.

Mario Galić se nadovezao da boje nisu nepoznate. Radi raskoši, nošnja se počela šiti u dijelovima.

KVADRILJA

**KULTURNO UMJETNIČKO DRUŠTVO
TROGIR - HRVATSKA**

OSNOVANO 1969.

Na kraju je zaključeno da nam predstoji daljnje istraživanje u svezi trogirske nošnje: Stoga nam je to zadatak do iduće godine u isto vrijeme kada ćemo nastaviti raspravu o trogirskoj nošnji i nadamo se približiti se konačnim rješenjima.

Jerko Jakšić se srdačno zahvalio svima na sudjelovanju.

Okrugli stol je završio u 13 sati.

Zapisničar:

Dragica Civadelić